

DEN ORIGINALE JAKTARBOKA

JEGGER

2011

1052	Pris 349,-
bc	0281 017

224 sider nytt, kruttsterkt jegerstoff

Tiger i ilden

TEKST OG FOTO: FRANK HAUG

Hannhunden ble solgt til redusert pris fordi han manglet en stein i pungen. Men noen uker etter Tiger var kommet til nytt hjem, falt også den andre steinen ned på normal plass! Jegerboken har vært med den iherdige dachsen under flere imponerende jag i bratte sørlandsheier.

- NÅ ER DET FULL MUSIKK oppå Kuarheia, varsler hundeeier Øyvind Røinås fra Iveland i Aust-Agder. Fra min post kan jeg ikke lenger høre jaget som tok i vei nede i dalbunnen noen hundre meter unna. Men hva gjør vel det når det kommer jevnlige rapporter om losutviklingen i ørepluggen. Selv kunne jeg i forkant høre hvordan den åtte år gamle Tiger nøstet seg fram på rådyrsporet. Etter et par minutter med stakkato støyting på foten, jublet han ut så det var en ørens fryd. Losen tok straks tar

form med korte runder nedunder heia, før det bar sakte, men sikkert opp mot åsryggen. De kortbeinte dachsene er ikke akkurat kjent for å være racere i bratt terreng, men fordelen ved dette er soleklar; losdyr er sjelden direkte stresset og kommer ofte fram til postene i rolig tempo! I hvert fall sammenliknet med de kjøppeste jaktmaskinene innen kategorien «kortbeint rådyrhund»!

Som beskrevet om dachs – både kort- og strihår – hersker det ingen tvil om at dette er

JAKTHUND: Dachs strihår normal

Øyvind Røinås er grundig under planleggingen av dagens jakt. Postskytterne Daniel Hyllestad og Tor Øyvind Omdal bli satt grundig inn i dagens slagplan.

en ypperlig jakthund. Den er som nevnt langsomdrivende, og stemmevolumet står slett ikke i stil til den beskjedne størrelsen! Dersom drevdyret ikke blir støkket, forflytter det seg pent og avslappet gjennom terrenget. Rådyret kan stoppe, beite litt og lytte bakover etter det irriterende lille vesenet inntil den er sjenerende nær, og det er på tide å bevege seg. Dette har jeg med selvsyn vært vitne til flere ganger.

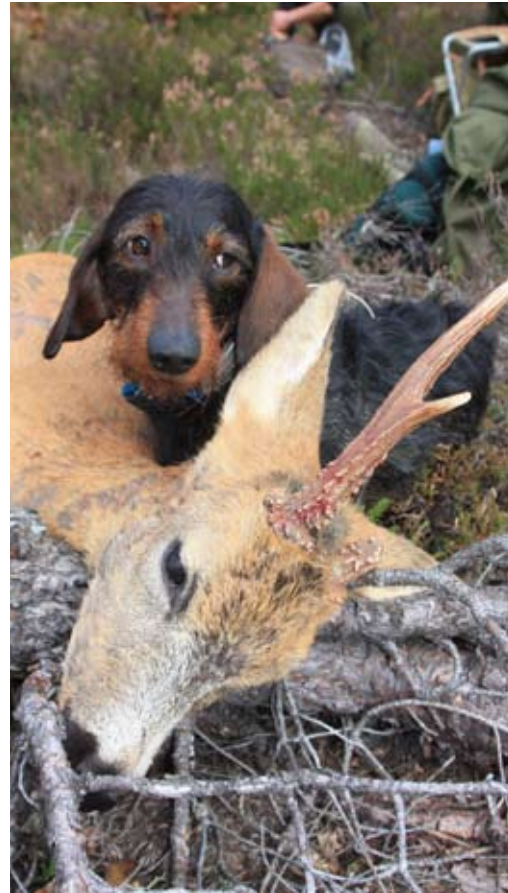
Det er en nytelse å lytte på det kraftfulle målet fra den kraftige dachsbringen til Tiger. Når som helst venter jeg det skal smelle hos en av de seks guttene som sitter plassert oppå terrenget i øverste etasje.

Halvannen oppsats! En god halv time tikker av sted, men ingen skuddljom bryter stillheten. Ifølge rapportene på sambandet, virker det som rådyret – trolig en bukk – bukker innenfor et svært begrenset område. Det synes ikke å ha snarlige planer om å endre flukttaktikk. Selv om jaget fortsetter å ture utenfor min rekkevidde, vet jeg at moroa når som helst kan forandre retning. Ved min post oppunder ei kraftlinje, går det et hardtrampet dyrevexsel et pent haglehold unna. – Dersom losdyr svinger ned fra heia, får du garantert besøk, fortalte hundeeieren før jegerne delte seg og gikk til sine avtalte plasser.

Bukken skrenser innom skytterne i tur og orden, men ingen kommer til skudd. Tor Øyvind Omdal som har tatt post ved «Gapahuken» har hørt jakta passere flere runder bortenfor myra han vokter – venter stille og tålmodig. Brått kommer bukken på nytt til syne på en furukolle som leder mot posten. Med lette, spenstige hopp over stein og

røsslung danser dyret uvitende mot den ventende skjebnen. Holdet er om lag 100 meter når Tor Øyvind plystrer og får bukken til å stanse. Den habile skytteren venter til dyret svinger breidsiden til. I skuddet spretter bukken rett til værs, spreller med bakbeina og stormer av gårde noen titalls meter før den stuper og blir liggende. Hjertetreff. Et verdig punktum på et dachsjag av edleste merke ...

Tiger blir kneppet inn drøyt fem minutter etter fallet. Da har skytteren allerede konstatert at bukken har et misvokst gevir på skallen. Dyret er i brukbar kondisjon etter brunstsommeren, men den ene stangen er brukket om lag fem centimeter ovenfor rosenkransen. Hva som har hendt blir ren gjetning; bukkelagsmål eller forårsaket av et fall? Når dyret blir flådd synes det i hvert fall ingen skader som tyder på påkjørsel av bil.

Hvilken skjebne som har rammet bukkegeviret vites ikke. Den ene gevirstangen kan ha bli brukket under et reallt bukkelagsmål eller skydes det et fall?

Fra venstre: Øyvind Røinås, Daniel Hyllestad, Svein Hyllestad, Kjell Håvard Horvevrak, Tor Øyvind Omdal, Andre Pedersen med Tiger i forgrunnen.

Øyvind Røinås er nøye med å smøre potene til Tiger før jaktstart.

Jeg gjør opp varme ved min post og snart er hele laget samlet. Det blir munter evaluering, rykende fersk skaukaffe og mye godt å bite i attåt. Steikepannene jobber med kjøtt, egg og fleskesnadder for full fres.

Einstein. Etter litt påfyll på tanken, tar Tiger seg en velfortjent hvil etter bukkelaget. Ruller seg i ring så nær bålet som han våger. Øyvind Røinås forteller litt om bakgrunnen til hannhunden som kalles «Einstein» på folkemunne.

– Ja, oppdretteren sitter jo der, sier han og peker mot Kjell Håvard Horverak som driver Råtasen kennel.

Svein Arne Hyllestad har nettopp felt en spissbukk. Tiger klokkes inn sju minutter bak.

– Tiger hadde bare en stein i pungen når vi fikk ham til gards. Oppdretteren var kanskje litt utålmodig, for noen få uker senere falt også den andre steinen på plass der den skal være, sier Øyvind. Han gliser bredt mot Råtassen på andre siden av bålet.

– Vi fikk hunden for 2500 kroner og det gjorde ikke akkurat noe stort innhogg i min pung!

– Ja, det var litt av et røverkjøp, repliserer Håvard. Det humres muntert rundt tyribålet.

– Tiger viste snart gode takter, og han er topp premiært både i utstillingsringen og på jaktprøve. Hvor mange rådyr som er felt for ham er jeg ikke sikker på, men i hvert fall tredve. Det kunne utvilsomt ha vært mange flere, men jeg sysler med andre former for hjorteviltjakt også.

For uten rådyr jakter Øyvind elg og villrein, så høstens jaktprogram er tett. I tillegg til dachsene Tiger og Carlos, som begge kommer fra Råtassen kennel, har han også gråhunden Todd på stallen.

– Tidligere, når kvotene var større, hadde jeg opptil tre-fire elghunder. Men i dag prioriterer jeg rådyrjakt og kortbeinte hunder vel så mye, sier han.

Som gode egenskaper hos Tiger, framhever hundeeieren:

– Han er spornøye, og når han først støyter på foten, da er det like før det braker løs. Under jaktas gang er det lett å høre hvor langt bak Tiger befinner seg fra losdyret. Jo mer intenst målbruk, desto bedre kontakt har han med rådyret. Det er ikke mye som kan måle seg med en klingende rådyrlos i høstskogen! Terrenntypen og føreforholdene vil likevel ha mye å si for hvor godt en dachs kan utfolde seg, og de individuelle prestasjonene vil naturlig nok variere, understreker Øyvind.

Flere bukkefall. Senere på høsten ble det nok et besøk til Iveland. Denne gangen ble det felt rådyr for den fire år yngre Carlos (lillebror til Tiger). En drever deltok også på jakta, og for denne felte forfatteren en morløs kalv som kom stormende som en veddeløpshest med den – etter min oppfatning – altfor raske dreveren i hasene!

Sesongen etter (2009) var det tid for å besøke Øyvind og dachsene på nytt. Også denne gangen slipper han Tiger i ei frodig eikeli som tipper ned fra den bratte Kuarheia.

Det blir en langvarig fot, trolig har et rådyr trukket unna de fire jegerne som har tatt forpost i øverste etasje. Etter en god halvtime med nøy-som sporing, får Tiger nærkontakt med rådyret og får det på beina uten at jeg kan høre uttaket. Det er Øyvind som hvisker kort beskjed på radioen om hva som er på gang. Mens jeg venter på at noe vil skje på min front, beskuer jeg en håndfull orrhaner som har sitt solspill i noen grantopper på motsatt dalside.

Brått hører jeg Tiger i det fjerne. Runde på runde trimmer han rådyr langs brekket på Kuarheia noen hundre meter unna min post. Det milde og

I terrenget som Øyvind Røinås disponerer er det elgjakta som dominerer. Her har jaktkameraten Per Råbstad felt en flott 15-takker. Bakerst står Svein Arne Hyllestad.

stille desemberværet gjør at jaget høres godt på lang avstand.

– Frank, nå tror jeg losdyret er på vei mot deg!

Advarselen kommer samtidig som jeg hører hannhundens kraftige glam nærme seg. Det bratte terrenget med et utall dype renner, fungerer periodevis som effektiv lydtemper. For alt jeg vet behøver ikke rådyret å befinne seg særlig langt unna?

Et lite skimt av gråbrun pels i venstre øyekrok gjør at jeg hever beredskapen flere hakk! Dyret blir borte i ei bergkløft, og denne fører skrått mot meg.

Selv om losen dempes mye av terrengets formasjon, nyter jeg den strihåredes tette, klangfulle halsing. Men jeg får overraskende nok ikke jeg besøk! Losen svinger på nytt opp mot høyeste heia, og få minutter senere ljoer et rifleskudd.

Det er Svein Arild Hyllestad som har vært i ilden. Denne gangen er det han som har fått svaret for å bevokte området rundt Gapahuken, og heller ikke denne gangen sviktet den gode generalposten. Losdyret som viser seg å være en pen spissbukk, gikk til sist rett i bakholdet. Det er

en glad og opprømt skytter som etter hvert kommer trekkende med dyret ned mot posten «Under linja». Rådyret jeg skimtet før det smalt, må ha vært et skremt strødyr. Når Øyvind og sønnen Torbjørn kommer nedover mot meg, tar Tiger overvær på dette sporet. Han vil så gjerne, men husfar har bestemt at det er nok jakt for i dag.

Neste dag blir det felt nok en bukk for Tiger; et voksent dyr som lengst har felt geviret. Nok en gang er det Tor Øyvind Omdal som er bukkeskytter.

– Det var på posten du ofret til fordel for å ta bakpost, smiler skytteren til meg. Tor Øyvind forteller at bukken prøvde å lure seg ubemerket unna den ankommende ekvipasjen, men var uheldig å kolliderer med ham. Da hadde Tiger støytet lenge på foten, og rakk akkurat å få uttak før det smalt!

Alle på jaktlaget er mektig imponert over hannhundens bravader og en av dem melder kontant:

– Ja, med Tiger på sporet, er rådyrene virkelig ute å kjøre. For denne gutten trives alltid best i ilden ...

Refser useriøse oppdrettere!

TEKST OG FOTO: FRANK HAUG

Kjell Håvard Horverak fra Mosby nord for Kristiansand, startet i 1997 Råtassen kennel sammen med kona Åse Britt. Han advarer mot oppdrettere som selger «feil dachshunder» til uvitende valpekjøpere.

JAKT MED DRIVENDE HUNDER har alltid vært omfattet med stor interesse blant rådyrjegere. Hvilke hunderaser som er best, er opp gjennom årene mye diskutert; en debatt som sikkert vil fortsette i det uendelige. Det hersker likevel liten tvil om at dachshundene er blitt en av favorittene, men det er dessverre flere feller å gå i dersom du er uerfaren og skal anskaffe din første drivende hund!

– Når det gjelder kapasitet, er faktisk ikke dachsen særlig underlegen dreveren! Som rådyrhunder er de utvilsomt blant de beste, takket være stor jaktlyst, pluss et langsomt og nøysomt drev. Framkommeligheten kan derimot være så som så,

spesielt i bratt, ulendt terreng og naturligvis i snø. På barbakke matcher den hvilken som helst annen kortbeint hunderase, sier Kjell Håvard Horverak.

– Etter som jaktlysten er så stor, bør dachsen lydighetsdresseres grundig før innjagingen. Da kan du få en riktig trivelig jakthund, som holder god kontakt i skogen og ikke dyrker rådyrjakta på egne bein.

– Står du foran et valpekjøp, så sørg uansett for å innhente referanser om kennelen. Ta gjerne kontakt med NKKs jakthundavdeling og avlsrådet hos Norske Dachshundklubbers forbund før du kjøper hund. Betal aldri fem øre før alle papirer og kontrakter ligger på bordet. Merk også at foreldredyr

Tinka har fått flere store valpekaukull

JAKTHUND: *Dachs strihår normal*

født etter 01.01.09 skal ha kjent ryggstatus, tipser han.

Sjekk stamtavla. Kjell Håvard Horverak er svært opptatt av at oppdrettere spiller med åpne kort ovenfor valpekjøpere, ikke minst til de som er uerfarne i gamet.

– Dessverre er det slik at en del useriøse aktører som driver med eksteriør- og hilinejer, selger valper som ikke har drevlinjer i blodet! Dette er selvføl-

gelig til stor frustrasjon for jegere som kjøper valp de tror er godt emne som drivende hund. Slike hunder jager gjerne i fem minutter før de bryter eller de henger seg lydløse bak losdyret. Jeg får fra 5 til 10 henvendelser hvert år fra fortvilte hundeeiere som lurte på hva de har gjort feil! Derfor er det spesielt viktig at valpekjøpere på forhånd går inn på stamtavla til foreldrene og sjekker status. Merk at bokstavene U står for utstilling, H for hihund og D for drevlinjer. Dette er det viktigste momentet en valpekjøper kan gå etter. Dersom useriøsiteten hos uærlige oppdretter utvikler seg, risikerer vi at standarddachsene (kort- og strihår) mister den populariteten som er opparbeidet gjennom en lang årrekke, understreker han.

For første gang får de knapt seks uker gamle valpene stifte bekjentskap med dufter utenfor valpebingen. Og nysgjerrigheten er naturlig nok stor!

Når podene tar seg til rette i friluft, er mor Tinka rask til å irectesette når ikke alt går etter hennes plan.

Håvard Horverak er svært nøye med å lære valpene hornsignal fra ung alder. Det kommer ikke minst nye hundeeiere til gode.

Vær tålmodig. Når det gjelder innjaging av en ny hund har Horverak følgende råd:

– Vær for all del tålmodig og sørg for at hjemmedressuren

sitter godt først. Jeg lærer valpene innkalling allerede fra de er 4-6 uker gamle. Ved å benytte et lite horn når det er mat eller annen oppmuntring å få, knytter valpene dette til noe veldig positivt. Det kommer til gode når unghunden blir med til skogs under den senere innjagingen.

– Det første en valpeeier skal gjøre, er å knytte sosiale bånd med poden og oppføre seg slik at den blir trygg. Det er kanskje noe av det aller viktigste når du har fått et nytt familiemedlem, sier oppdretteren.

– Når valpen/unghunden skal gjøres skogvant, tar du med deg rikelig med kaffe og ei god bok. Sett deg ned og la den unge få holde på med sitt, men forlat for all del ikke stedet der den ble sluppet. Unghunden skal lære seg at du alltid befinner deg på samme sted. Ikke gå rundt og rop på poden; det er den som skal finne deg. Da blir den glad!

Oppnå tillit. – Det samme gjelder når hunden skal få prøve seg på rådyr for første gang. Helst ikke før ved ett års alder. Ta den med til et område hvor du vet at det finnes rådyr, slipp hunden og sett deg stille og tålmodig. Før eller siden vil du oppleve at den jager på rådyr for første gang. Kanskje bare noen få minutter, før den søker tilbake til sjefen. Gi den masse ros, sett på koblet og gå litt videre. Dersom unghunden viser lyst til å utfolde seg igjen, stryker du koblet og setter deg i ro. Gå aldri ut sammen med hunden, da risikerer

Harry Jørgensen fra Kristiansand har valgt ut sin favoritt i valpekullet. – Hva med en av de to andre da? undrer oppdretter Kjell Håvard Horverak.

JAKTHUND: *Dachs strihår normal*

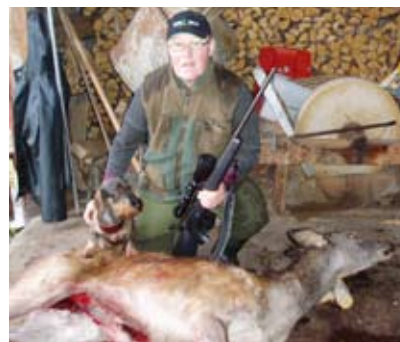
du å få et såkalt skopusser som ikke vil slå ut og løse oppgaven på egenhånd. Jeg pleier å si til nye eiere av drivende dachs at de skal slå noen solide spiker ned i fotsålene. Stå rolig når losen går og vent til hunden kommer tilbake. Hvis du ikke gjør dette, vil du aldri oppnå tillit hos din nye firbeinte jaktkamerat.

– Samtidig vil jeg understreke at du ikke har noe å tjene på jage inn unghunden sammen med en rutinert hund. Det er som å banne i kjerka, humrer Kjell Håvard og rister på hodet.

– Som nevnt tidligere, vil jeg ikke jage inn hunden for tidlig. Ved ett års alder er den fysisk voksen og den har fått vett mellom ørene. Da får du en som oftest en hund som samarbeider og du kan snart vurdere om det skal felles rådyr for den. På den annen side, lar du unghunden slippe til når den bare er om lag ett hlvt år gammel, da risikerer du å få en komplett jaktidiot. Det er min klare mening, avslutter Kjell Håvard Horverak. ■

Denne unghunden går på sitt første blodspor etter et nyskutt rådyr. Det er ingen ting å si på innsatsen – og belønningen venter i andre enden ...

Dachs egner seg ypperlig som hjorte-hund.

Svensk drevchampion Walton er far til det siste kullet til Tinka. Denne gangen ble det åtte valper som levde opp.

Fakta om dachs

Rasen ble opprinnelig avlet fram til bruk under hijakt i sitt opprinnelsesland Tyskland. Man trengte en kortbeint hund til formålet, og hunden skulle ha skarp luktesans, mot og jaktvilje. Hunderasen eksisterte allerede før det 16. århundre. I starten var dachsen glatthåret. Nå er det tre pelsvarianter: glatthåret, strihåret og langhåret. Hver av disse variantene er registrert som egen rase. I tillegg til standarddachsene er det to andre varianter: dvergdachshund og kanindachshund. Siden det også finnes tre pelsvarianter innen de tre rasevariantene, finnes det til sammen ni forskjellige rasetyper. Mest brukt til rådyrjakt er standarddachs av typene strihåret og glatthåret, og gjerne krysningshunder av disse to.

Det er i Skandinavia at dachsen har blitt utviklet til den drevspesialisten vi kjenner i dag. Tross det vesle formatet rommer kroppen en meget god og effektiv jakthund, som samtidig er en trivelig familiehund. Strihåret dachs er utvilsomt mest populær blant rådyrjegere, men korthåret dachs øker sterkt i antall.

Under los har dachsen tett, klangfull målbruk, men lydorganets størrelse begrenser volum og hørbarhet. Dachsen kan læres til å jage alt fra rev og grevling til elg og hjort. Den er med andre ord en allsidig hund. Men ønsker du en rendyrket rådyrhund anbefaler mange dachseiere at msn styrer helt unna rev, grevling og hijakt. Hvis ikke risikerer du å få en hund som trives best i los under bakken!

De langhårete dachsvariantene lever en mer anonym tilværelse i norske jaktmarker, men det finnes enkelte individer som er i ferd med å gjøre seg bemerket som rådyrhunder.

Norske Dachshundklubbers forbund

Norske Dachshundklubbers forbund (NDF) ble stiftet i 1960. Den gang var navnet Norsk Dachshundklubb. Forbund fra 1995. NDF består per juni 2010 av 15 lokalkubber som dekker hele landet. Klubbene arrangerer utstillinger og prøver.